



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Černého, Ph.D., a soudců Mgr. Ladislava Vaško a Mgr. Radima Kadlčáka ve věci

žalobce: **V. H. B.**, narozený X,
státní příslušnost Vietnamská socialistická republika,
bytem X,
zastoupený Mgr. Markem Čechovským, advokátem,
sídlem Opletalova 1417/25, 110 00 Praha 1,

proti

žalovanému: **Ministerstvo zahraničních věcí**,
sídlem Loretské nám. 101/5, 118 00 Praha 1,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 9. 2021, č. j. 122299-4/2021-OPL,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva zahraničních věcí ze dne 15. 9. 2021, č. j. 122299-4/2021-OPL, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 15 704 Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou podanou v zákonem stanovené lhůtě prostřednictvím svého právního zástupce domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 9. 2021, č. j. 122299-4/2021-OPL, jímž bylo zamítnuto odvolání žalobce a bylo potvrzeno usnesení Velvyslanectví České

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

republiky v Hanoji (dále jen „zastupitelský úřad“) ze dne 18. 5. 2021, č. j. 1566-3/2021-HANOKO. Tímto usnesením zastupitelský úřad zamítl žádost žalobce o upuštění od povinnosti osobního podání žádosti podle § 169d odst. 3 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), a současně zastavil řízení o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny. Žalobce se v žalobě současně domáhal toho, aby soud uložil žalovanému povinnost nahradit mu náklady soudního řízení.

Žaloba

2. Žalobce v žalobě předně uvedl, že od roku 2018 došlo k zásadnímu vývoji judikatury, rozvoji rozhodovací praxe zastupitelského úřadu a k celosvětové pandemii koronaviru, v čemž shledal odlišnost od předchozího soudního řízení. Žalovaný ani zastupitelský úřad však tyto okolnosti nevzali v potaz a vydali nezákonná a nepřezkoumatelná rozhodnutí. Žalobce konstatoval, že vývoj rozhodovací praxe zastupitelských úřadů hovoří jednoznačně v jeho prospěch a nesouhlasil s názorem žalovaného a zastupitelského úřadu, že by se mělo jednat o tak odlišné a specifické případy, že není namístě obdobnou argumentaci aplikovat i u žalobce. Žalobce se ztotožňoval s tím, že je nutné případy posuzovat individuálně, zároveň však s několika již projednávanými případy sdílí zásadní skutkové okolnosti, přičemž zastupitelský úřad a žalovaný neuvádějí, v čem je případ žalobce tak zásadně odlišný, aby v jeho případě nebylo namístě vyhovět žádosti o upuštění od povinnosti osobního podání tak jako v jiných odkazovaných případech. Žalobce odkázal na případ žádosti o upuštění od osobního podání, kterou zaslal na zastupitelský úřad v Šanghaji žadatel, který měl shodně jako žalobce na území České republiky manželku a nezletilé děti, a které bylo vyhověno právě s ohledem na to, že z praxe zastupitelského úřadu a Ministerstva vnitra lze mít za to, že odloučení žadatele od jeho rodiny by bylo dlouhodobé, a tudíž by jeho důsledkem byl nepřiměřený zásah do rodinného a soukromého života žadatele a jeho rodiny. Stejná praxe byla zaznamenána u zastupitelského úřadu v Ulánbátaru, a to v případě žadatelky nacházející se prakticky ve stejné situaci, jako je aktuálně žalobce (manžel a dvě nezletilé držitelé trvalého pobytu, manžel podnikatel zajišťoval finanční potřeby rodiny a žadatelka se věnovala péči o nezletilé děti). Poznamenal, že v současné době je již tato žadatelka držitelkou povolení k dlouhodobému pobytu. Žalovaný se pak vůbec nezabýval případem, na který žalobce odkazoval, který je *de facto* identický případu žadatelky z Ulánbátaru, avšak je aktuálnější, a navíc řešený samotným zastupitelským úřadem, a sice případem, který byl doložen e-mailem a popsán a který byl veden u zastupitelského úřadu pod sp. zn. 1465/2019-HANOKO. I v tomto případě totiž žadatelka přišla svým vlastním přičiněním o povolení k pobytu na území, následně s ní bylo vedeno řízení o správním vyhoštění a až během doby nelegálního pobytu na území rozšiřovala svoji rodinu o nezletilé děti. Sama zajišťovala péči o domácnost a dítě a manžel, držitel povolení k trvalému pobytu, zajišťoval rodinu ekonomicky.
3. Z obsáhle citované judikatury Nejvyššího správního soudu a Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) žalobce dovodil jednoznačný trend, který do popředí staví nejlepší zájem nezletilého dítěte. Ačkoliv žalobce připustil, že nejlepší zájem nezletilého dítěte nemůže být vnímán absolutně, nabyt přesvědčení, že v jeho případě byl tento zájem flagrantně ignorován a marginalizován s odkazem na preferovaný způsob podání žádosti o vydání pobytového oprávnění. Podle žalobce bylo možné zásah do rodinného a soukromého života a narušení nejlepšího zájmu dítěte považovat za naplnění neurčitého právního pojmu „odůvodněný případ“ pro upuštění od povinnosti osobního podání žádosti o vydání pobytového oprávnění.
Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

4. Žalobce upozornil na to, že žalovaný konkrétní skutkové okolnosti nehodnotil a nevyjádřil se k protokolu o výsledku jeho manželky, který potvrzuje, že žalobce je primárním pečovatelem o nezletilé děti, zatímco jeho manželka pracuje od 8 do 19 hodin, není schopna se věnovat péči o nezletilé a podnikatelské činnosti, že žalobce, který umí lépe český jazyk, zajišťuje veškerou komunikaci se školou, lékaři, úřady, a že nucené vycestování žalobce do jeho vlasti by pro nezletilé představovalo zásadní zásah do jejich života. Žalobce dále s odkazem na právo na rodinný život zakotvené ve směrnici Rady 2003/86/ES ze dne 22. 9. 2003, o právu na sloučení rodiny (dále jen „směrnice o právu na sloučení rodiny“), poukázal na to, že ochrana rodinného a soukromého života musí být posuzována nejen vůči žalobci, ale také vůči jeho rodinným příslušníkům.
5. Žalobce shledal, že postupem žalovaného a zastupitelského úřadu byl fakticky sankcionován za to, že na území České republiky pobýval nelegálně. Byl přesvědčen, že výjimka z formy podání žádosti o pobytové oprávnění, jejíž podmínky žalobce splňuje, není žalobci udělována „za trest“ a orgány veřejné moci svým formalistickým přístupem obcházejí zákon, čímž se dopouštějí postupu v rozporu se zásadou legální licence. Poukázal na to, že proti sobě v nyní posuzovaném případě stojí na straně jedné zájem státu na zamezení nelegálního pobytu cizinců na jeho území a na straně druhé zájem na ochraně rodinného a soukromého života včetně nejlepšího zájmu nezletilých dětí a právo na spravedlivý proces.
6. Podle žalobce se bylo potřeba zaměřit na účel osobního podání žádosti, který spatřoval v tom, že požadavek osobního podání žádosti na zastupitelském úřadu je především důsledkem zájmu osobního kontaktu s žadateli, kteří nejsou přítomní na (jeho) území a se kterými nemůže Ministerstvo vnitra jednat přímo. Nachází-li se však žadatel na území České republiky, pozbývá požadavek na osobním podání žádosti svého smyslu. S odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 7. 2020, č. j. 2 Azs 148/2019-40, žalobce upozornil na to, že podání jinou než osobní formou má být umožněno v případech, ve kterých bude trvání na osobním podání žádosti tvrdé a nerozumné, což je podle jeho názoru právě tento případ.
7. Závěrem žalobce poukázal na to, že v aktuální situaci vstoupil do posouzení důvodů pro upuštění od osobního podání žádosti i další (objektivní) důvod, a sice celosvětová pandemie koronaviru COVID-19, když od března 2020 nelétají do Vietnamu žádné komerční lety. Výjimkou byly repatriční lety. Odkázal na aktuální rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, podle kterých měla být pandemie koronaviru při posuzování žádostí o upuštění od povinnosti osobního podání žádosti (o trvalý pobyt) zohledněna a představuje „odůvodněný případ“ podle § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců.

Vyjádření žalovaného k žalobě

8. Žalovaný k výzvě soudu předložil správní spis a písemné vyjádření k žalobě, v němž navrhl její zamítnutí pro nedůvodnost. Žalovaný nejprve usoudil, že žalobce, po předchozím neúspěchu u správního soudu, Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu, namísto toho, aby podal žádost o pobytové oprávnění způsobem, který předvídá zákon o pobytu cizinců, tedy osobním podáním na zastupitelském úřadě, setrval na území České republiky, aniž by svůj pobytový status jakkoliv řešil, a nadále rozšiřoval svoji rodinu.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

9. Žalovaný odmítl žalobcem nastíněnou změnu trendu v rozhodovací praxi zastupitelských úřadů. Zastupitelské úřady podle něj ve své praxi vyžadují, aby žadatelé o pobyťová oprávnění podávali své žádosti osobně. Výjimky z tohoto pravidla jsou pouze v jednotkách případů a jsou vždy odůvodněny specifickými skutkovými okolnostmi. Pokud by zastupitelské úřady plošně upustily od osobní přítomnosti žadatele při podávání žádosti o pobyťová oprávnění, došlo by k vyprázdňení tohoto zákonného pravidla.
10. Žalovaný dále uvedl, že to nebyl on, kdo marginalizoval zájem nezletilého dítěte, aniž by zhodnotil reálný dopad do života nezletilých, nýbrž to byl sám žalobce, který své nezletilé děti vystavil důsledkům svého neřešeného a nejistého pobyťového statusu. Odkázal přitom na usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1276/20, který v něm konstatoval nepřiléhavost judikatury ESLP, zejména rozsudku ve věci Jeunesse proti Nizozemsku, na posuzovaný případ. Poukázal na skutečnost, že se nyní projednávána věc od předchozího případu podstatně neliší, s výjimkou toho, že si žalobce rozšířil rodinu o dalšího potomka v době, kdy Nejvyšší správní soud rozhodoval o jeho kasační stížnosti, což i sám Ústavní soud označil za neakceptovatelné. Žalovaný byl přesvědčen, že nelze srovnávat dopady nepřiznání pobyťového statusu nebo dopadu správního rozhodnutí opustit území České republiky a natrvalo přesídlit do Vietnamu s důsledky krátkodobého vycestování za účelem osobního podání žádosti. Podle žalovaného zájem státu na tom, aby žalobce podal žádost standardním způsobem v této věci převažuje nad zájmem nezletilých dětí na tom, aby o ně pečovali oba rodiče a aby nebyla rodina, byť na přechodnou dobu, rozdělena, jelikož dopady tohoto kroku do rodinného života žalobce nemohou být fatální a nejsou nijak výjimečné, když jsou pouze přechodného charakteru a řešitelné.
11. K žalobcem namítanému přepjatému formalismu týkajícího se požadavku na formu podání žádosti žalovaný uvedl, že zákon o pobytu cizinců stanoví povinnost podávání žádostí o pobyťová oprávnění osobně na zastupitelských úřadech, přičemž výjimka z tohoto způsobu podání je možností zastupitelského úřadu, nikoliv jeho povinností, a to v případech, kdy situaci žadatele vyhodnotí jako odůvodněný případ. Za odůvodněný případ nelze podle žalovaného považovat skutečnost, že se žalobce v době podání žádosti nelegálně zdržuje na území České republiky.
12. Argumentaci celosvětovou pandemií koronaviru měl žalovaný za účelovou, když žalobce od roku 2010 odmítá opustit území České republiky za účelem legalizace svého pobyťového statusu. Žalovaný namítl, že žalobce tuto argumentaci poprvé použil až v žalobě a podmínky leteckého cestování do Vietnamu se navíc mění v čase. Momentální cestovní omezení v letecké dopravě ve spojení s restriktivním přístupem vietnamských orgánů by obecně v okamžiku rozhodování správních orgánů mohlo založit důvod pro upuštění od osobního podání žádosti o pobyťové oprávnění, avšak vzhledem k tomu, že žalobce svůj pobyťový status dlouhodobě neřešil, žalovaný tento argument považoval za účelový s cílem dosáhnout výhody za okolností, které momentálně ztěžují splnění povinnosti podat žádost osobně.

Replika žalobce

13. V reakci na vyjádření žalovaného žalobce soudu předložil rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 11. 2021, č. j. 128492-3/2021-OPL, kterým žalovaný zrušil rozhodnutí zastupitelského úřadu o zamítnutí žádosti o upuštění od povinnosti osobního podání a zastavení řízení o žádosti, ze kterého dovozoval, že komplikace v mezinárodní letecké dopravě způsobené pandemií koronaviru byly samy o sobě dostatečným důvodem pro upuštění od osobního podání žádosti. Žalobce dále namítl, že nemohl svůj pobyťový status řešit kdykoliv od roku Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

2010 z důvodu kybernetických útoků na systém Visapoint, respektive telefonickou linku, která byla po zrušení systému Visapoint zřízena, a korupce spočívající v nutnosti uhradit tisíce dolarů překupníkům, kteří byli schopni zájemce zařadit do pořadníku na pohovory podle vlastní potřeby. K vyřešení této situace došlo podle žalobce až v roce 2021, kdy došlo k přechodu na systém slosovateľných registrací. Žalobce také odmítl argument žalovaného, že se v jeho případě jedná o účelový postup vedený snahou zneužít pandemii koronaviru v jeho prospěch. Jestliže žalobce nemohl objektivně svoji situaci řešit před vypuknutím pandemie, pak po jejím vypuknutí nastoupila další objektivní překážka spočívající v omezení mezinárodní letecké dopravy. Žalobce nemohl pandemii předpokládat, proto lze v jeho jednání stěží shledávat účelovost. Žalobce byl přesvědčen, že je obětí dekádu trvajícího objektivního znemožnění přístupu na zastupitelský úřad. Nakonec žalobce citoval rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 5. 10. 2021, č. j. 57 A 3/2021-51, ze kterého dovodil, že dopad celosvětové pandemie koronaviru na mezinárodní leteckou dopravu představuje objektivní okolnost, která je žalovanému i zastupitelskému úřadu známa, a k takové okolnosti měli proto přihlížet i bez návrhu.

Duplika žalovaného

14. Žalovaný ve svém dalším vyjádření uvedl, že důvod ztíženého cestování v mezinárodní dopravě způsobeného pandemií koronaviru nemusí být pro upuštění od povinnosti osobního podání sám o sobě dostačující a nabývá na významu a relevanci teprve v souvislosti s ostatními důvody, které však v případě žalobce shledány nebyly. Žalovaný znovu zopakoval, že argumentace pandemií koronaviru byla ze strany žalobce účelová. K argumentaci nefunkčním systémem Visapoint a navazujícím obdobím, kdy byla pro registraci na zastupitelském úřadu zřízena telefonická linka, žalovaný s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 8. 2015, č. j. 6 Azs 77/2015-36, uvedl, že žalobce tímto obdobím nemůže argumentovat ve svůj prospěch, neboť se může dovolávat pouze nezákonnosti, která nastala v jeho právní sféře, a není oprávněn osobovat si námitky vyplývající z práv třetích osob. Žalobce navíc tuto námitku nevzněl ve svých žádostech. Možnost využít registraci k osobnímu podání žádosti o pobytové oprávnění v elektronické formě, která byla dostupná od února 2018 do října 2021, žalobce podle žalovaného nevyužil.

Jednání soudu

15. Právní zástupce žalobce při jednání soudu dne 27. 9. 2023 uvedl, že správní orgány v obdobném případě rozhodovaly tak, že žádosti o upuštění od osobního podání žádosti vyhověly. Zdůraznil, že žalovaný měl zohlednit cestovní omezení spojené s pandemií onemocnění COVID-19 jako notorietu, neboť mu tato omezení byla známá z úřední činnosti. Poukázal na to, že žalobce řešil svou pobytovou situaci tak, jak mu to okolnosti umožňovaly. Jeho rodinné vazby jsou tak silné, že jeho odchod z území České republiky by způsobil jeho třem nezletilým dětem a manželce velké problémy. Žalobce se totiž stará o nejmladší dceru, která je na něm silně závislá. Zdůraznil, že se žalobce stará také o záležitosti rodiny, neboť na rozdíl od jeho manželky hovoří česky, a zajišťuje proto komunikaci s úřady a školou či školkou. Pokud jde o to, že žalobce již od roku 2010 nemá pobytové oprávnění, právní zástupce žalobce uvedl, že tato skutečnost svědčí spíše ve prospěch žalobce. Nebyl-li stát schopen žalobce za tuto dobu donutit k vycestování z České republiky, lze z toho dle jeho názoru dovodit, že jiná varianta než upuštění od osobního podání žádosti není v případě žalobce možná.
16. Pověřený pracovník žalovaného při tomtéž jednání uvedl, že v posuzované věci nelze odhlédnout od pobytové historie žalobce, který již od roku 2010 jeho nejistou pobytovou

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

situaci neřešil a z České republiky nevystoupal a od minulé souzené věci žalobce, kterou řešil zdejší soud, Nejvyšší správní soud i Ústavní soud, přičemž si žalobce navíc rozšířil rodinu. Zdůraznil, že rozhodnutí zastupitelského úřadu a žalovaného v jiné věci, kterými soud provedl dokazování při jednání, nemůže dopadat na případ žalobce, neboť ten v žádosti o upuštění od osobního podání žádosti ani v odvolání netvrdil, že by cestování do Vietnamu z důvodu pandemie onemocnění COVID-19 bylo omezené. Žalobce zároveň neměl nikdy v úmyslu vycestovat zpět do Vietnamu. Poukázal tak na to, že žalobce nemůže namítat to, co se v dané době nedotýkalo jeho právní sféry. Omezení v letecké dopravě do Vietnamu tedy žalobce poprvé uplatnil až v žalobě, z pohledu žalovaného tak jde o účelovou žalobní námítku, jelikož žalobce nevyvinul sebemenší aktivitu pro legalizaci jeho pobytu v době, kdy žádná cestovní omezení v letecké dopravě nebyla. Pověřený pracovník žalovaného poukázal také na obsah protokolu o výsledku manželky žalobce, z něhož vyplývá, že si žalobce byl vědom toho, že má vycestovat do Vietnamu, ale rodinná situace mu to neumožňovala. Konstatoval, že vycestování žalobce do Vietnamu nebude znamenat nepřiměřený zásah do rodinného a soukromého života, protože ve svých důsledcích půjde o přiměřený zásah s ohledem na pobytovou historii žalobce.

17. Soud při jednání soudu k návrhu žalobce dle § 52 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), provedl dokazování usnesením zastupitelského úřadu ze dne 22. 7. 2021, č. j. 1924-2/2021-HANOKO, jímž zastupitelský úřad zamítl žádost třetí osoby, rovněž vietnamského státního příslušníka, o upuštění od osobního podání žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu a v důsledku toho řízení o žádosti o dlouhodobý pobyt za účelem sloučení rodiny dle § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců zastavil. Dále soud k návrhu žalobce provedl dokazování rozhodnutím žalovaného ze dne 24. 11. 2021, č. j. 128492-3/2021-OPL, kterým žalovaný zrušil usnesení zastupitelského úřadu ze dne 22. 7. 2021, č. j. 1924-2/2021-HANOKO, a věc mu vrátil k novému projednání, a záznamem o usnesení ze dne 7. 12. 2021, č. j. 2467-1/2021-HANOKO, kterým zastupitelský úřad vyhověl žádosti této třetí osoby o upuštění od osobního podání žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu.

Posouzení věci soudem

18. Napadené rozhodnutí soud přezkoumal v řízení podle části třetí hlavy druhé prvního dílu s. ř. s., který vychází z dispoziční zásady vyjádřené v § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 věť druhé a třetí a v § 75 odst. 2 věť první s. ř. s. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost rozhodnutí správního orgánu pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během 30denní lhůty po oznámení napadeného rozhodnutí ve smyslu § 172 odst. 1 zákona o pobytu cizinců. Povinností žalobce je proto tvrdit, že rozhodnutí správního orgánu nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení, a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních bodů musí soud přihlídnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle § 76 odst. 2 s. ř. s. Takové nedostatky však v projednávané věci nebyly zjištěny.
19. Na tomto místě soud předesílá, že po přezkoumání skutkového a právního stavu a po prostudování obsahu předloženého správního spisu dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
20. Před vypořádáním jednotlivých žalobních bodů soud směrem k žalobci připomíná, že soudní řízení ve správním soudnictví je ovládáno zásadou koncentrace, jež nachází svůj odraz v § 71 odst. 2 třetí věť s. ř. s., podle které *„[r]ozšířit žalobu na dosud nenapadené výroky rozhodnutí nebo ji rozšířit o další žalobní body může jen ve lhůtě pro podání žaloby.“* Soud se

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

proto může věcně zabývat jen těmi žalobními body, které byly uplatněny ve lhůtě 30 dnů poté, kdy bylo napadené rozhodnutí žalobci doručeno (srov. § 172 odst. 1 zákona o pobytu cizinců), tj. v projednávané věci do 18. 10. 2021, tj. nejbližší následující pracovní den po sobotě 16. 10. 2021, na který by jinak konec lhůty pro podání žaloby připadl, neboť napadené rozhodnutí bylo žalobci doručeno dne 16. 9. 2021. Projednání později uplatněných žalobních bodů by znamenalo nepřipustné porušení principu koncentrace řízení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 12. 2004, č. j. 1 Afs 25/2004-69). Z těchto důvodů soud nemohl přihlížet k žalobnímu bodu, který žalobce nově uplatnil v replice k vyjádření žalovaného ze dne 16. 3. 2022, neboť tak učinil až po uplynutí lhůty pro podání žaloby, která je podle § 71 odst. 2 s. ř. s. nejzazším limitem i pro případné rozšíření žaloby o další žalobní body. Soud se proto nemohl zabývat opožděnou námitkou, že nemohl svůj pobytový status řešit kdykoliv od roku 2010 z důvodu kybernetických útoků na systém Visapoint, respektive telefonickou linku, která byla po zrušení systému Visapoint zřízena, a korupce spočívající v nutnosti uhradit tisíce dolarů překupníkům, kteří byli schopni zájemce zařadit do pořadníku na pohovory podle vlastní potřeby.

21. Nejprve se soud zabýval námitkami nepřezkoumatelnosti rozhodnutí žalovaného. Soud poukazuje na to, že z odůvodnění napadeného rozhodnutí jednoznačně plyne, z jakých skutkových zjištění žalovaný vyšel, jaká ustanovení právních předpisů na zjištěný skutkový stav aplikoval a k jakým závěrům dospěl. Žalovaný se v dostatečném rozsahu vyjádřil ke všem hlavním námitkám žalobce, a stejně tak bylo náležitě odůvodněno i rozhodnutí správního orgánu I. stupně. Není tedy pravdou, že by rozhodnutí správních orgánů neobsahovala náležitosti vyžadované § 68 odst. 3 správního řádu. Soud nadto uvádí, že povinnost orgánů veřejné moci svá rozhodnutí řádně odůvodnit nelze interpretovat jako požadavek na detailní odpověď na každou námitku. Proto zpravidla postačuje, jsou-li vypořádány alespoň základní námitky účastníka řízení (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 9 Afs 70/2008-13). Soud konstatuje, že žalovaný v napadeném rozhodnutí poukázal na to, že žalobce podal v podstatě stejnou žádost jako v roce 2018, kterou doplnil o argumentaci nejlepším zájmem nezletilých dětí a odkazy na hojnou judikaturu Nejvyššího správního soudu, správních soudů i ESLP. Žalovaný však zdůraznil, že podstata jeho argumentace se od jeho předchozí žádosti výrazně neodlišuje, tzn. dle názoru žalobce je jeho případ odůvodněný tím, že vycestování do země původu k osobnímu podání žádosti představuje zásadní zásah do rodinného a soukromého života, a to nejen ve vztahu k němu samotnému, ale též ve vztahu k jeho rodinným příslušníkům, zejména k jeho nezletilým dětem. Žalovaný upozornil na to, že předchozí případ žalobce byl posouzen jednak zdejším soudem, který rozsudkem č. j. 15 A 110/2018-74 jeho žalobu zamítl, jednak Nejvyšším správním soudem, který rozsudkem č. j. 8 Azs 351/2018-50 zamítl jeho kasační stížnost proti rozsudku zdejšího soudu, a Ústavním soudem, který usnesením sp. zn. II. ÚS 1276/20 ústavní stížnost žalobce proti výše uvedeným rozsudkům odmítl. Žalovaný dále zdůraznil, že žalobce žádné z těchto rozhodnutí nereflektoval, a přestože měl od roku 2010, kdy se ocitl na území České republiky bez potřebného povolení k pobytu, celou řadu možností, jak svůj nelegální pobytový status vyřešit vycestováním k osobnímu podání žádosti, neučinil tak, namísto toho s tímto vědomím nadále rozšiřoval svoji rodinu. Uvedl, že tento postup žalobce označil Ústavní soud v usnesení sp. zn. II. ÚS 1276/20 za neakceptovatelný, přičemž dále citoval bod 22 rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 8 Azs 351/2018-50.
22. Žalovaný se též na straně 3 a 4 napadeného rozhodnutí zabýval jednotlivými případy, na které žalobce v průběhu správního řízení odkazoval, přičemž uzavřel, že podobnost s těmito Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

případy je pouze zdánlivá, neboť upuštění od povinnosti osobního podání žádosti bylo ve všech těchto případech odůvodněno zcela výjimečnými a specifickými okolnostmi. K případu řešenému zastupitelským úřadem v Ulánbátaru žalovaný uvedl, že u žadatelky bylo opakovaně doloženo rizikové těhotenství, které ve spojení s dalšími individuálními okolnostmi daného případu odůvodňovalo v jejím případě upuštění od osobní přítomnosti. Zdůraznil, že rovněž případ početné rodiny byl výjimečně specifický v tom, že se týkal situace, kdy vycestování rodičů s nezletilými dětmi do země původu a následné překročení doby pobytu mimo území České republiky by mělo za následek zrušení povolení k trvalému pobytu; upuštění od osobního podání žádosti bylo v tomto případě odůvodněno tím, že nelze následky tohoto vycestování klást k tíži (v době vycestování) nezletilých dětí, a bylo by proto nepřiměřeným formalismem požadovat po dětech vycestování do země původu za účelem osobního podání žádosti. Poukázal též na to, že v ostatních případech, o nichž rozhodoval zastupitelský úřad, se buď jednalo o nezletilé žadatele, nebo o žadatelky – matky samoživitelky pečující o dítě v kojeneckém věku. Žalovaný tak v napadeném rozhodnutí uzavřel, že se nejedná o skutkově shodné případy, ale naopak o případy odlišné a výjimečné svými okolnostmi, z nichž nelze usuzovat na ustálenou rozhodovací praxi správních orgánů dovolávat se na jejich základě legitimního očekávání.

23. Žalovaný v napadeném rozhodnutí též odůvodnil, proč je lichá námitka žalobce týkající se toho, že povinnost podat žádost osobně na zastupitelském úřadu je iracionální, zbytečná a pro účastníka řízení nedůvodně zatěžující. Konstatoval, že správní orgány trváním na žalobcově osobní přítomnosti při podání žádosti na zastupitelském úřadu potvrzují zásadu, že upuštění od osobního podání žádosti nemá být instrumentem pro legalizaci pobytu cizince z území České republiky.
24. K námitce žalobce, že je patrný jednoznačný trend, který do popředí staví zájem nezletilého dítěte, žalovaný uvedl, že tento zájem nemůže být vnímán absolutně a odkázal na usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1276/20, jehož závěry dle žalovaného bezezbytku dopadají na situaci žalobce v novém řízení o žádosti o upuštění od osobního podání žádosti o dlouhodobý pobyt.
25. Soud dále uvádí, že podle § 169d odst. 1 zákona o pobytu cizinců je cizinec povinen žádost o vydání povolení k dlouhodobému pobytu podat osobně. Podle § 169d odst. 3 téhož zákona však zastupitelský úřad může v odůvodněných případech od povinnosti osobního podání žádosti upustit, pokud současně s doručením žádosti cizinec doloží důvody pro upuštění od povinnosti osobního podání žádosti. Řízení je v případě podle věty první zahájeno dnem, kdy žádost došla zastupitelskému úřadu. Neupustí-li zastupitelský úřad v případě podle věty první od povinnosti osobního podání žádosti, řízení o žádosti usnesením zastaví. Zastupitelský úřad může od povinnosti osobního podání žádosti upustit také bez uvedení důvodů cizincem, jsou-li mu důvody pro toto upuštění známy z jeho úřední činnosti, nebo může učinit na své úřední desce prohlášení, že od povinnosti osobního podání žádosti upouští pro určitý druh žádostí o pobytová oprávnění podaných v budoucnu, a to zejména v případech, pokud je cizinec nebo jeho zaměstnavatel účastníkem vládou schváleného programu.
26. Otázkou výkladu § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců se Nejvyšší správní soud ve své judikatuře opakovaně zabýval. V rozsudku ze dne 9. 8. 2018, č. j. 9 Azs 213/2018-22, Nejvyšší správní soud uvedl, že výraz „může“ v § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců znamená, že

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

zákonem předvídaný následek (upuštění od povinnosti osobního podání žádosti) nastává jen tehdy, jestliže to správní orgán uzná za vhodné, či potřebné. Zároveň však Nejvyšší správní soud zdůraznil, že správní uvážení nesmí vést k nepodloženým rozhodnutím a libovůli orgánů, které ve správním řízení rozhodují. Pojem odůvodněný případ je pojmem neurčitým, a správnímu orgánu je tak poskytován prostor pro zhodnocení, zda konkrétní situace patří do rozsahu daného neurčitého právního pojmu, či nikoliv. Nejvyšší správní soud v tomto rozsudku dále uvedl, že předmětem soudního přezkumu v takovém případě nemůže být hodnocení smysluplnosti osobního podání žádosti, ale pouze posouzení, *„zda správní orgány správně vyložily neurčitý právní pojem „odůvodněný případ“ a poté jej správně aplikovaly na zjištěný skutkový stav.“*

27. Judikatura dále dovodila, že možnost upustit od osobního podání žádosti je možností výjimečnou. Jedná se o případy, kdy by bylo trvání na osobním podání žádosti tvrdé a nerozumné (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 8. 2015, č. j. 6 Azs 77/2015-36, ze dne 27. 7. 2016, č. j. 10 Azs 219/2015-67, a ze dne 8. 9. 2016, č. j. 10 Azs 163/2016-37). Žadatel musí v žádosti uvést konkrétní důvody, proč právě jeho případ má být oním „odůvodněným případem“, v němž nemá správní orgán trvat na osobním podání žádosti (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 10 Azs 219/2015-67). Tyto důvody je žadatel povinen i doložit (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Azs 77/2015-36). Ve výše zmíněném rozsudku č. j. 9 Azs 213/2018-22 Nejvyšší správní soud dovodil, že pod pojem odůvodněný případ spadají např. případy, kdy je žadatel v osobním podání žádosti omezen svým zdravotním stavem, a dále případy, kdy bude objektivně nemožné dostavit se k zastupitelskému úřadu, ale i situace, kdy je dostupnost zastupitelského úřadu objektivně velmi ztížena (např. že bude mít samotný zastupitelský úřad natolik závažné provozní problémy, že jej nebude možné osobně navštívit). Nejvyšší správní soud v bodě 38 daného rozsudku zdůraznil, že institut upuštění od osobního podání žádosti je třeba chápat jako regulativ, který správnímu orgánu poskytl zákonodárce, aby v odůvodněných případech mohl zmírnit přílišnou tvrdost právní úpravy dopadající na *„konkrétní (jednotlivé) situace žadatelů.“* V rozsudku ze dne 31. 5. 2011, č. j. 9 Aps 6/2010-106, Nejvyšší správní soud konstatoval, že: *„[p]rostřednictvím daného institutu lze tedy zohlednit situace, které budou cizinci důvodně bránit v osobním podání žádosti přímo na zastupitelském úřadě. O jaké typové případy v praxi půjde, zda se má jednat pouze o případy překážek osobní účasti, které jsou na straně cizince, nebo též o případy překážek na straně zastupitelského úřadu, zákon o pobytu cizinců žádným způsobem ani neupravuje ani nenaznačuje. Každé takové posouzení tedy závisí na úvaze zastupitelského úřadu, který by měl při svém rozhodování zohlednit všechny v daném čase a dané zemi existující podstatné okolnosti“* (důraz přidán soudem).

28. Z rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 11. 2021, č. j. 128492-3/2021-OPL, kterým soud provedl dokazování při jednání a kterým žalovaný zrušil usnesení zastupitelského úřadu ze dne 22. 7. 2021, č. j. 1924-2/2021-HANOKO, a věc mu vrátil k novému projednání, přitom jednoznačně vyplývá, že zastupitelský úřad podle žalovaného *„nesprávně interpretoval neurčitý právní pojem odůvodněný případ, když nevyhodnotil cestovní omezení v letecké dopravě do Vietnamu pro vietnamské státní příslušníky v kombinaci s restriktivním přístupem ze strany vietnamských státních orgánů v době vydání napadeného usnesení jako okolnost, která činí dostupnost ZÚ Hanoj pro účastníka řízení momentálně objektivně velmi ztíženou. Je sice pravda, že i přes neexistenci komerčních letů do Vietnamu mohou vietnamští státní příslušníci využít repatriční lety, jejich kapacita byla v relevantním období dokonce posílena, avšak cestovní omezení v letecké dopravě v důsledku protipandemických opatření je nutno zohlednit*

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

kumulativně ve spojení s restriktivním přístupem vietnamských státních orgánů vůči vietnamským státním příslušníkům v okamžiku vydání napadeného usnesení (zejména neumožnění vlastním občanům cestovat běžnými komerčními linkami do Vietnamu a povinnost obligatorně využívat tzv. nouzové repatriační lety s povinným zakoupením následného karanténního pobytu v příslušném zařízení vojenského typu).

29. *Toto samo o sobě má za následek, že žádosti o upuštění od povinnosti osobního podání žádosti nebylo vyhověno, přestože případ účastníka řízení měl být vyhodnocen jako odůvodněný případ. Z tohoto důvodu je na místě napadené usnesení zrušit a věc vrátit ZÚ Hanoj k novému projednání.*“ Na základě tohoto rozhodnutí žalovaného následně zastupitelský úřad usnesením ze dne 7. 12. 2021, č. j. 2467-1/2021-HANOKO, vyhověl žádosti třetí osoby, rovněž vietnamského státního příslušníka, o upuštění od osobního podání žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu.
30. Soud zdůrazňuje, že dle § 75 odst. 1 s. ř. s. platí, že soud vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodnutí žalovaného. Výše specifikovaná rozhodnutí zastupitelského úřadu a žalovaného týkající se žádosti třetí osoby, rovněž vietnamského státního příslušníka, byly přitom vydány v období od 22. 7. do 7. 12. 2021, které odpovídá době, ve které žalovaný vyhotovil napadené rozhodnutí. I v době vydání rozhodnutí žalovaného trvala celosvětová pandemie onemocnění COVID-19, což soud ostatně shledává jako obecně známou skutečnost.
31. S ohledem na závěry, k nimž žalovaný dospěl v rozhodnutí ze dne 24. 11. 2021, č. j. 128492-3/2021-OPL, je zřejmé, že žalovanému v době vydání napadeného rozhodnutí byly zjevně známy skutečnosti, které činily dostupnost zastupitelského úřadu pro vietnamské státní příslušníky, kteří se nacházeli v České republice, objektivně velmi ztíženou. Tato skutečnost spočívala v cestovních omezeních v letecké dopravě do Vietnamu pro vietnamské státní příslušníky v důsledku protipandemických opatření, které je nutno zohlednit kumulativně ve spojení s restriktivním přístupem vietnamských státních orgánů vůči vietnamským státním příslušníkům, jak příhodně popsal žalovaný ve zmíněném rozhodnutí č. j. 128492-3/2021-OPL.
32. Z uvedeného může dle soudu vyplývat, že situace žalobce v době vydání napadeného rozhodnutí, a to i s ohledem na obecnost formulace názoru v rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 11. 2021, č. j. 128492-3/2021-OPL, mohla splňovat podmínku „odůvodněného případu“ podle § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců pro upuštění od povinnosti osobního podání žádosti o trvalý pobyt. Ochrana osob před riziky spojenými s onemocněním COVID-19 a s tím související opatření přitom může být situací, kdy byla dostupnost zastupitelského úřadu objektivně velmi ztížena. Na tom nic nemění okolnost, že žalobce v žádosti o upuštění od osobního podání žádosti ani v odvolání proti usnesení zastupitelského úřadu na omezení spojenými s onemocněním COVID-19 výslovně neupozornil, neboť správní orgány musí, jak je již dříve zmíněno, při svém rozhodování zohlednit všechny v daném čase a dané zemi existující podstatné okolnosti, a to i bez výslovné námitky účastníků řízení, jsou-li jim známy z úřední činnosti.
33. Jestliže se pak žalovaný v napadeném rozhodnutí vůbec nezabýval tím, zda cestovní omezení v letecké dopravě do Vietnamu pro vietnamské státní příslušníky v důsledku protipandemických opatření, které kumulativně ve spojení s restriktivním přístupem vietnamských státních orgánů vůči vietnamským státním příslušníkům činilo dostupnost Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

zastupitelského úřadu v době rozhodnutí žalovaného objektivně velmi ztíženou, ačkoli mu tato skutečnost byla známá z jeho úřední činnosti, je v tomto ohledu rozhodnutí žalovaného nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů rozhodnutí. V tomto pochybení tudíž soud spatřuje vadu řízení dle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

34. Z důvodu zjištěné vady se soud nezabýval dalšími námitkami žalobce, neboť by to bylo v projednávané věci bezpředmětné.
35. Soud uzavírá, že shledal žalobu důvodnou a napadené rozhodnutí žalovaného podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. výrokem I. tohoto rozsudku pro vadu řízení zrušil. Zároveň soud podle § 78 odst. 4 s. ř. s. rozhodl o vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. V dalším řízení žalovaný zohlední všechny v daném čase a dané zemi existující podstatné okolnosti, včetně možných cestovních omezení v letecké dopravě do Vietnamu, a to i bez výslovné námítky žalobce, jsou-li mu známy z úřední činnosti. Tímto právním názorem je žalovaný dle § 78 odst. 5 s. ř. s. vázán.
36. Vzhledem k tomu, že žalobce měl ve věci plný úspěch, soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. uložil žalovanému zaplatit mu do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku náhradu důvodně vynaložených nákladů řízení v celkové výši 15 704 Kč. Náhrada se skládá ze zaplaceného soudního poplatku za žalobu ve výši 3 000 Kč, z částky 9 300 Kč za tři úkony právní služby právního zástupce žalobce po 3 100 Kč podle § 7, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., advokátní tarif (dále jen „advokátní tarif“), [převzetí a příprava zastoupení – písm. a); podání žaloby – písm. d); účast u jednání soudu - písm. g)], a z částky 900 Kč jako náhrady hotových výdajů advokáta [tři režijní paušály po 300 Kč podle § 13 odst. 1 a 4 advokátního tarifu]. Dále soud přiznal žalobci částku 362 Kč za jízdné vlakem jeho právního zástupce k soudnímu jednání ze zastávky Praha-Holešovice do zastávky Ústí nad Labem hlavní nádraží a zpět dne 27. 9. 2023. Vzhledem k tomu, že právní zástupce žalobce je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se částka odměny za zastupování a náhrady hotových výdajů o částku 2 142 Kč odpovídající příslušné dani z přidané hodnoty, kterou je povinen z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů odvést. Soud nepřiznal žalobci odměnu za úkon jeho právního zástupce spočívající v replice k vyjádření žalovaného, neboť toto podání neobsahuje nad rámec žaloby žádnou novou argumentaci (krom opožděně uplatněného žalobního bodu). Repliku k vyjádření žalovaného proto nelze považovat za účelně vynaložený náklad řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 611/6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu

a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Ústí nad Labem 27. září 2023

JUDr. Petr Černý, Ph.D., v. r.
předseda senátu